

Miia-Leena Tiili, FT
miialeena.tiili@gmail.com
museonjohtaja, Museo Militaria

Seiskarista Samokselle – Suomi saarena merellisen rajaturvallisuuden näkökulmasta

Suomessa rannikkoa ja saaristoa turvaa ja valvoo Rajavartiolaitos. Sen merelliset hallintoyksiköt, Suomenlahden ja Länsi-Suomen merivartiostot, vastaavat merirajan valvonnasta, rajatarkastuksista, meripelastuksesta, rikostorjunnasta ja maanpuolustuksesta. Nämä toiminnot kuuluivat myös merivartiostoja edeltäneen valvontaorganisaation, vuonna 1930 perustetun Merivartiolaitoksen tehtäviin.

Esityksessäni tarkastelen suomalaisen merivartioinnin muutoksia ja jatkuvuuksia kieltolakiajasta nykypäivään. Vaikka organisaatio ja merivartioammattilaisuus ovat vuosikymmenten saatossa kohdanneet lukuisia muutoksia, on merellisessä toimintaympäristössä myös pysyviä piirteitä. Merivartiotyön keskiössä ovat aina olleet liikkuvat ihmiset ja raja, jonka voi ylittää laillisesti tai laittomasti ja turvallisesti tai vaarallisesti. Se, miten raja määrittyy, mihin se sijoittuu ja miten sen saa ylittää, vaihtelee. Kiinnitän esitelmässä huomiota erityisesti rikostorjunnan ja meripelastuksen jännitteiseen suhteeseen ja kysyn, millaisia ilmenemismuotoja pelastamisen ja torjumisen eetokset ovat saaneet merivartioinnin arjen käytännöissä eri aikoina ja eri paikoissa.

Kysymys peilaa samalla rajaturvallisuuden maantieteen muutosta ja viime vuosikymmenten ”schengenisaatiota”. Rajaturvallisuuden näkökulmasta Suomen uloin ulkosaaristo sijaitsee nykyisin Egeanmerellä. Eilisen Suursaari, Lavansaari ja Seiskari ovat tänään Samos, Kos ja Leros.